Ч. 278 (11.175). Львів, пятниця 18. жовтня 1935. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 504.060, 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: в Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

На італійсько-абісинському фронті без змін.

ІТАЛІЙСЬКА АРМІЯ НАЛАДНУЄ КОМУНІКАЦІЮ.

На всіх трьох фронтах: південнім, східнім і північнім нема ніяких змін.

Італійська команда на північному фронті далі розбудовує комунікаційні получення з операційними базами в Асмарі і Массаві. Розтягнули 800 км. нових телеграфічних проводів, заложили величезну скількість нових телефонічних ліній, уставили більш як 10.000 телеграфічних стовпів. Італійський комунікат виданий в Асмарі подає, що летовище в Аксумі розбудовують у приспішеному темпі, щоб воно могло приняти італійські летунські ескадри.

Абісинська влада в останніх місяцях призбирала в Аксумі великі запаси збіжа, яке тепер ген. Де Боно припоручив роздати голодуючому населенню. Італійський комунікат повідомляє про те, що знову піддалося кілька місцевих начальників. Деякі з них були під приказами Раса Сеюма, що мабуть утік у глибину краю. Абісинські інформації заперечують цю вістку та стверджують, що Рас Сеюм далі командує абісинськими військами на одні́м з найважніших відтинків північного фронту. Офіційні італійські кола заперечують вістку „Ексцельзіора", будьтоби Суецким каналом переплило 10.000 італійських вояків хворих на малярію. Також заперечують вістку про те, що абісинські літаки доконали розвідчих летів над Макале і частиною північного італійського фронту. Італійські літаки дуже пильно сторожать у цій частині фронту і напевно завважилиб чужі літаки, що кружляли би над італійськими лініями.

До Массави приплив корабель „Ґандже" в 2 тис. вояків і командою дивізії „Сіля".

Італійці твердять, що серед зброї і муніції, що її здобули на північнім фронті, були стрільна типу „дум-дум", які походили з англійських фабрик у Бермінґем.

На південному фронті згідно з французькими інформаціями, на відтинку Ґерльоґубі, італійські війська розпорошили кілька абісинських відділів. В урядових абісинських колах твердять, що італійці маміряють далі бомбардувати укріплені абісинські міста й села, але мають погоджуватись дати деякі ґарантії европейцям. Говорять про зневтралізування міста і стації Дірадауа, де є тепер кількасот европейців і урядовців залізниці Джібуті-Аддіс-Абеба.

ДОЖИДАЮТЬ АБІСИНСЬКОГО НАСТУПУ.

ПАРИЖ, 17. 10. ПАТ. Французькі кореспонденти так зясовують військову ситуацію на італійсько-абісинському фронті: На двох крилах італійської армії дожидають ворожого наступу, притім головні абісинські сили мають спрямувати на праве італійське крило в околиці Аксум. Між Аксумом і границею Судану італійська армія відбила багато абісинських нападів. У цій акції взяли участь переважно відділи тубильців, підсилені італійськими стрільцями. Бо головна італійська армія висунена більше на схід. Побоюються, що в районі Ґодзіям на північний захід від Аддіс-Абеби діяльність абісинської армії можуть спаралізувати, бо в цій дільниці є безнастанне кипіння та нехіть до центрального абісинського уряду. Від 1933 провінція Ґодзіям є під володінням Раса Джіміра, що перейняв владу по Расі Гайлю, якого неґус засудив за зраду на досмертну вязницю. Населення провінції Ґодзіям не признало цього присуду й є надалі вірне Расові Гайлю. В околиці Гаррару і Джіджіга ослаблено акцію італійського летунства. Абісинці, щоб здержати напади італійських бомбовиків постійно водять по вулицях Гаррару італійських полонених.

З Аддіс-Абеби вислали на огаденський фронт великі скількости зброї і муніції. Войовникам диких абісинських племен роздали великі запаси алькоголю. В Аддіс-Абебі заперечують вістки, будьтоби абісинський уряд приказав загальний наступ на південнім огаденськім фронті. Політика неґуса полягає тільки на тім, щоб здержувати похід італійців. Також твердять, що Рас Касса навязав лучність з Расом Сеюмом. Частина армії Раса Сеюма перейшла вже ріку Таказе й є готова до протинаступу, що має на меті відбити святе місто Аксум.

РИМ, 17. 10. ПАТ. Кореспондент „Пополо д' Італія" повідомляє, що ситуація у провінції Ґодзіям та країні на південь від озера Тана є дуже поважна з причини бунту, що вибух проти цісарських урядовців головно проти Раса Джімру, що його іменував цісар на місце Раса Гайлю. Населення симпатизує віддавна з Расом Гайлю, що є увязнений на острівці озера Цуалі. Рас Гайлю попав у ворожнечу з цісарем у часі бунту Раса Ґуґси Оліє, батька Раса Ґуґси, що перейшов недавно на італійську сторону. Рас Гайлю помагав бунтівникам. В 1932 р. цісар арештував Раса Гайлю за те, що він поміг в утечі колишньому цісареві Абісинії, якого здетронізував теперішній неґус. Від смерти врятувала його протекція духовенства і визначних расів. Теперішнього намісника Раса Джімру населення ненавидить тому, що він не вмів приборкати бандитизму та ізза несправедливих метод правління. За його влади зароїлося від бандитів, які він частинно поборював, а частинно використовував у своїй політиці.

ЕСКОРТУ ҐУҐСИ ПРИДІЛИЛИ ДО ІТАЛІЙСЬКОЇ АРМІЇ.

Преса повідомляє з Асмари, що військову ескорту Раса Ґуґси, 1800 людей, приділили до дивізії Сімля.

„Ляворо Фашіста" подає з Асмари, що тубильці, які прийшли зпід Макале, оповідають про велике враження, яке у населення і війська викликало бомбардування південних околиць Макале ескадрою мін. Чіяно. Абісинці не хочуть ночувати під шатрами й деревами. На багатьох домах у Макале вивісили білі прапори.

СКОНЦЕНТРОВАНА АБІСИНСЬКА АРМІЯ НА ПІВНІЧНІМ ФРОНТІ.

ЛЬОНДОН, 17.10. ПАТ. Вістки з англійських джерел подають, що абісинці концентрують далі великі сили на північнім фронті. В запіллі армії Сеюма організують сильну підмогову армію. Та ці армії, яких передні відділи є в районі Макале, мабуть не зроблять наступу ні ніяких поважніших операцій і обмежаться тільки до дрібних нападів та спроб перейти на крила італійських армій. Ця тактика припізнить похід італійських військ.

У провінції Оґаден дуже поважні численно абісинські сили мають на меті здержати похід італійської армії в напрямі Гаррару. Італійські летуни бомбардували абісинські табори та знову перелетіли над залізничою лінією Джібуті-Аддіс-Абеба.

ІТАЛІЙЦІ НЕ ХОТІЛИ БОМБАРДУВАТИ ЦЕРКОВ.

АСМАРА, 17. 10. ПАТ. Спеціяльний кореспонент Аваса повідомляє, що святе місто Аксум попало в руки італійців у висліді переговорів. **Італійці не хотіли бомбардувати церков та історичних памяток.** Адуа є сполучена з рікою Мареб новозбудованою дорогою. Її вибудували в 4-х днях. Вона довга на 50 км. Над її будовою працювало безперервно в день і в ночі 800 робітників.

Чи можлива спільна парляментарна репрезентація.

Львів, 17 жовтня 1935.

Статтею „Творіть один клюб" „Нова Зоря" (ч. 76 з 6-го ц. м.) започаткувала в українській пресі дискусію на тему спільного чи окремого представництва українців у теперішніх парляментарних палатах, іншими словами, на тему евент. злуки вибраної репрезентації з партій УНДО й УНО з пяти послами і одним сенатором т. зв. ВУО: Волинського Українського Обеднання. „Нова Зоря" ставила справу в той спосіб, що „створення одного українського парляментарного клюбу в польськім соймі і сенаті булоб великим кроком до національного обеднання українських земель у Польщі. І навпаки. Створення в польськім парляменті двох окремих українських парляментарних клюбів булоб продовженням дотеперішнього поділу українських земель у Польщі на дві групи: галицьку і волинську — з двома окремими національними політиками на тих землях". Арґументує автор тієї статті свій погляд про можливість і потребу злуки парляментарних представництв тим, що раніш — мовляв — Галичина і Волинь займали два інші становища супроти Польщі, тепер „Галичина пішла слідами Волині", а „наглядне свідоцтво такої зміни є українсько-польське порозуміння підчас останніх парляментарних виборів у Галичині і вибір українського парляментарного представництва в Галичині зі спільних польсько-українських лист".

Не можемо ніяк погодитися з тими тезами і твердженнями. Не можемо стриматись від вислову з приводу такого упрощування справи, як його робить „Нова Зоря". Ввесь підхід „Нової Зорі" — якій зовсім не закидаємо злої волі — полягає на грубому непорозумінні: трактування на одній площині існуючих українських галицьких політичних партій, не лише УНДО, але очевидно УНДО в першу чергу, — з Волинським Українським Обеднанням. Друге таке саме непорозуміння — це утотожнювати назване ВУО з Волинню та приписувати тому ВУО змогу впливати в якомунебудь напрямку, позитивному чи неґативному, на втримування (або валення) т. зв. сокальського кордону.

Сутня ріжниця лежить у тому, що українські політичні партії в Галичині, передусім ті, які своєю історією доходять до 90-тих рр. мин. ст., а корінням сягають до початків українського національного відродження, являються еманацією національно-громадських течій і змагань. Вони є репрезентантами означених суспільних верств чи кол, репрезентами їхньої думки, вони кристалізують взагалі національно-політичний світогляд. Українські політичні партії в Галичині, передусім найбільша і провідна партія УНДО, репрезентують український нарід в його політичних і культурно-економічних змаганнях. За здійснення тих змагань вони ведуть боротьбу, — незалежно від тактики тієї боротьби, яка мусить бути плинка, відповідно до обставин. Українська політична думка переходила і переходить еволюцію, як в усіх культурних народів світа, що творять політичну особовість. І тією політичною особовістю український нарід у Галичині, організований у своїх партіях, був і є — незалежно від хвилювань тактики, хочби й навіть найглибших і найповажніших.

З Волинським Українським Обеднанням річ зовсім інша. Ця група — звана слушно групою п. Певного — ніколи не була ані не є еманацією суспільних течій та зате зродилася і далі існує виключно як знаряддя, як інструмент адміністраційної політики. Та політика має вже свою славу під назвою „волинської системи".

Іхня роля обмежується до формальної репре-
зентації, до виголошування корисних для вла-
ди заяв, до висилання приємних владі прина-
гідних телеграм. Зрештою члени тієї групи не
є ніяким самостійним політичним чинник м і
за такий свій самостійницько-політичний ха-
рактер ніколи не боролися. Вони не ведуть теж
ніякої політичної боротьби і взагалі ніякої по-
літики, а єдину сяку-таку активність проявля-
ють у ділянці церковно-православних справ.
Коли представники того гуртка людей, зібрані
у теперішній парляментарній репрезентації Во-
лині, деклямують, що вони раді би зєдинення
українських репрезентацій з усіх воєвідств,
„оскільки те представництво прийме ідеольо-
гічні та тактичні засади Української Парла-
ментарної Репрезентації Волині", то це подобає
на несмачний жарт: тими „ідеольогічними і
тактичними засадами" є відмова від характеру
самостійного українського політичного чинни-
ка, є перекреслення політичної особовости у-
країнського національного колективу.

Як можна казати, що обєднання обох ре-
презентацій приведе до обєднання обох країв
— Галичини й Волині, коли завданням групи п.
Певного є саме бути заборолом проти „інвазії
галичан",

Група п. Певного має представляти те „волин-
ське громадянство", яке вистачає само собі,
вдоволене з істнуючого стану річей, нічого
більше не вимагає, передусім не вимагає тісної
співпраці з українськими культурними і госпо-
дарськими установами, яких централі мають
свій осідок у Львові. Діло далеко не в партій-
ному суперництві: діло у чисто практичних
справах української культури й економіки, ді-
ло у боротьбі за культурні й економічні права,
не кажучи вже про права політичні. Створено
на Волині фікцію політичної партії, якої кер-
манчі — це здебільша люди не місцеві, що
спеціяльно для тієї цілі дістали польське гро-
мадянство і тому не користуються ніякими
впливами у місцевому громадянстві, створено
фікції культурних установ у постаті „Рідних
Хат" на місце розвязаних „Просвіт", — але
фактично українська дійсність на Волині вигля-
дає так, що нема там досі ні одної державної
народньої школи з українською мовою навчан-
ня, — проти чого не чули ми ніколи ні одного слова протесту, ні одного слова рішучого застереження від п. Певного і тов.!

Частинно через істнуючу систему, частинно через вроджену українську інерцію та брак глибоко вкоріненої політичної свідомости, ніколи навіть через брак почуття гідности, група п. Певного є від літ єдиною на Волині групою українців, яка „істнує", яка своє істнування манифестує у згаданих прилюдних актах. Але з цього далеко не виходить, щоб ту групу, як довго вона зберігає свій дотеперішній характер, трактувати як справжнє представництво українського народу Волині. Сумні події на Волині, про які було так голосно впродовж останнього року, найсумніше свідчать і про впливи тієї групи і про наслідки всієї пануючої на Волині системи.

Були в Галичині спільні польсько-українські виборчі листи, бо українські галицькі політичні провідники дійшли до переконання, що так треба, що це доцільна тактика. На Волині були спільні листи, бо мусіли бути, бо про питання можливости ріжної виборчої тактики з погляду українського національно-політичного інтересу ніхто навіть у гуртку п. Певного не дискутував: це не належить до його компетенцій і прерогатив! ВУО є предметом, а не підметом, воно не є контрагентом, лише виконавцем. Річ не у відношенні до держави, до виконування громадянських обовязків, річ у відношенні до представників держави, до власного народу і до самих себе.

Тому злука обох парляментарних репрезентацій зовсім неактуальна й неможлива.

Чехословаччина виступає не проти Італії а проти війни

Прага, жовтень 1935.

Італійсько-абісинський конфлікт лежить у тому, що предметом своїх зусиль Мусоліні зробив не саму тільки кольонізацію Абісинії, проявивши безоглядний імперіялістичний розмах, а кинув визов не тільки пацифізмові, але і британській імперії. Досі ніхто не відважився рішуче виступити ані проти женевської моралі, ані проти англійської переваги. Зробив це перший Мусоліні. Він відважився проголосити, що потрібує Абісинії для заспокоєння свого імперіялістичного розмаху і що територію цього члена Ліги Націй забере не звертаючи уваги на ніякі пакти і параграфи і проти волі Англії. Це вже був бунт. І тут вже для нікого не було вибору. Коли хтось ломить пакти, загрожує Лізі Націй і порушує самими основами політичної стабілізації світа — треба покинути всі інші огляди й виконувати свій обовязок і то не лише писаний, але обовязок як життєву конечність власної безпеки.

Так схарактеризував більш-менше визначний чехословацький журналіст те тло, на якому зарисовується становище Чехословаччини супроти Італії.

Вже від самого початку італійсько-абісинського конфлікту ціла Мала Антанта, отже і Чехословаччина, стояла на дуже стриманому становищі. Вона трималася лінії: не вмішуватися безпосередньо до самого конфлікту. Видно це не лише з тої позиції, на яку станули офіційні представники держав Малої Антанти в Лізі Націй при обговоренні цілого конфлікту і шуканні шляхів мирної його розвязки, але теж і зі становища преси. Таке становище, офіційне і пресове, пояснюється цілим дотеперішнім підходом Малої Антанти до проблем европейського міждержавного життя, щоб утримати мир при сучасному політичному стані Европи. Стримане відношення Малої Антанти, головно Чехословаччини, пояснюється ще особливо тяжким і складним т. зв. середньо-европейським питанням, в якому Італія грає таку важну ролю. З огляду аншлюсу чи незалежности Австрії, проблеми Габсбургів, мадярського ревізіонізму, польсько-німецького договору та нових напрямків німецької політики на Балкані, це просто житеве питання. А далі вирішну ролю в такому становищі Малої Антанти до італійсько-абісинського конфлікту грало теж її відношення до Ліги Націй. Щодо самої Чехословаччини то неабиякий вплив на це її стримане становище відігравало й почуття вдячности супроти Італії за те, що вона зробила для чехословацького народу в часі його останніх визвольних змагань за світової війни.

Але всі зусилля Ліги Націй довести до мирної розвязки італійсько-абісинського конфлікту

о. Г. КООТЕЛЬНИК. 3)

Чому я став українцем?

II

Розмова з москвофілом

В 1907. році приїхав я до Львова на II. рік теольоґії. Спершу Галичина робила на мене таке пригноблююче враження, що я хотів утікати. В дух. семинарії було ще тоді значне число москвофілів, та я вже зразу пристав до українців. Притягнулися наші вдачі. По кількох місяцях, при одній нагоді сам на сам, узяв мене „на спитки" лідер теольоґів москвофілів В. Зміст його мови був ось такий:

Чому ви пристаєте з українцями, коли ви ані говорити не вмієте по українськи? Чи не розумніше буде, щоб ви вчилися літературної русской мови, ніж того льокального польсько-русского жарґону? Україна — це фантазія, німецько-польська інтриґа, щоб розєднати великий русский нарід. Дивіться, й німці мають ріжні діялекти, діляться на прусаків, баварців, австрійців та інших, а всетаки вони мають одну літературну мову і творять один нарід. У тому їх сила. Отже й Русь мусить іти тим шляхом, якщо хоче бути сильна.

На це я йому відповів:

Не можу погодитися з вами. Ваше розумування послідовно доводить до погляду, що також поляки, чехи, хорвати, серби й болгари повинні вважати себе за русских і приняти їх літературну мову, бо мови всіх славян не стоять дальше від себе, ніж деякі німецькі діялекти. Але й старі німці, ґермани, в дійсности розложилися на ріжні народи, на властивих німців, данців, голяндців, шведів, норвеґів, анґлійців. При німецькому народі залишилися тільки ті котрі, в історії ближче із собою жили й мають культурну спільність. А саме це й славян поділило на ріжні народи, що вони не мали із собою ближчої культурної спільности. Колиж угорська Русь чи Галичина належала до московського князівства чи царства? Ніколи. Справді Україна від кількох віків належить до московського царства, але питання, чи це вже затерло в ній традиції, що в ній виплекалися в тих давніших віках, коли вона проживала у звязку з Литвою та Польщею. До того Україна це первісний, матірний руський тип і численний нарід. Коли словінці і хорвати, маленькі народи, хочуть бути окремим народом, то чи українці так легко зрезиґнують з таких самих аспірацій? Приклади зяразливі! Авжеж народи в Европі національно розбуджувалися, беручи собі приклад з інших. Якщоб тільки українці не змагали до народньої самостійности, то це в нинішньому світі було би справжнє чудо.

Зрештою, ніякі теорії тут нічого не вдіють. Рішальною є стихія. Відповідите мені на одно питання, а залежно від того я вам дам остаточну відповідь, чи пристану до вас, чи ні. Скажіть мені, але зовсім щиро, чи ви віріте, що в будучности український рух заломиться або буде рости?

Мій товариш москвофіл відповів без надуми: *Певне, що буде рости.*

На це я йому:

Коли так, *то ви будете найбільшими ворогами свого народу.* В імени якоїсь видуманої єдности з московським мужиком будете ломити й спиняти національне життя того народу, котрого ви є дійсно сином, котрий вам найближчий. Це противне і мому серцю і мому розумові.

На цьому наша розмова скінчилася.

Коли сьогодні перенесуся в думках у той час і коли погляну на те, що відтоді сталося, то з вдоволлям стверджую, що тодішня будучність, а теперішня вже минувшість непомірно перевищила мої сподівання й припущення мого товариша москвофіла. Признаюся, що до світової війни я нераз побоювався, що Україна під Росією для нас пропаде, якщо царська Москва буде панувати над нею ще через яких 50—100 років. Але світова війна й повоєнний зрив українського народу перервали „обрусительне пасмо", що опутувало український нарід. В часі великих змін, коли інші народи, більше підготовлені, виграли державницьку війну, ми виграли *національну війну.* Справді ми тим пригноблені, що програли державницьку війну, та люди звичайно мають схильність більше бажати, ніж можливе. Виграти і національну і державницьку війну зараз — це можливе *тільки при сильній чужій помочі,* а ми такої помочі нівідки не мали.

III

Національні вартости.

У февдальних часах творчим і рішальним суспільним чинником була шляхта. Кріпак-хлоп був наче „худоба" на обійсті. І на війну йшла шляхта, а з кріпаків брала скільки їй подобалося. Від французької революції, що видвигнула на верх „третій стан" (дрібних міщан і селян) суспільні відносини цілком змінилися. Найпогляднішим виразом цього є загальна військова служба і загальний примус ходження до нормальної школи. Нації стали жити й воювати *„з останніх сил"* (що так наглядно виявилося в часі світової війни). Ось з цього приводу головні суспільні вартости в наших часах мусять бути *загальні, легко доступні для кожної одиниці, абсолютно щирі, природні, певні захоплюючі,* що розбуджують усі сили одиниці аж до повної саможертви. Вони мусять бути зреалізовані в цілому народі, а не тільки в найвищій верстві.

Такі загальні вартости може дати тільки релігія і націоналізм. Від французької революції в Европі взяв верх націоналізм — не так тому, що з того часу розпаношився лібералізм, як тому, що щоденне суспільне життя наскрізь просякнуло національними вартостями (народня мова в літературі та в урядах, конкуренція з сусідніми народами, котрі часто мають ту саму релігію).

Штучний, тільки поверховний націоналізм, без традиції, не 100-відсотковий, виявляється зрадливою вартістю в першій критичній хвилині. Всі „мадяри", завдяки школі і політичним відносинам були потворилися з бачванських руснаків. в Юґославії знову стали руснаками; на Прикарпатській Русі хоч і нерадо, також відреклися мадярів і стали або москвофілами, або українцями. (Одначе справжні мадяри залишилися мадярами).

(Далі буде.)

не мали успіху. Мусоліні відкинув усі, навіть дуже далекойдучі пропозиції з боку Ліги Націй, і вдарив на Абісинію. Італія недвозначно зломала основні постанови пакту Ліги Націй і для тих, що всю свою дотеперішню міжнародню політику орієнтували на цей пакт, не було іншого вибору, як ступити на шлях кари для того, хто цей пакт знехтував. Треба було прикласти до Італії т. зв. санкції. Не було можливости такого вибору і для держав Малої Антанти, отже і для Чехословаччини.

Участь Чехословаччини у т. зв. санкціях прийняла чехословацька публична опінія назагал в холодною надумою і з одобренням. Виявом цього це голоси преси, а одним із найзамітніших це голос „Венкова", органу партії предсідника чехословацької влади.

Чехословаччина — читаємо у „Венкові" — не має кольоній. Її державний інтерес не порушують африканські події. Для Чехословаччини сама війна в Африці це лише справа одної із европейських великодержав. Тільки Англія та Франція є безпосередньо заінтересовані у висліді цієї війни. Ні з одною з цих держав Чехословаччина не має якихнебудь непорозумінь, ані господарських ані політичних. І якщо Чехословаччина лиш це бралаб під увагу, то мусілаб у цілому італійсько-абісинському конфлікті триматись строгої невтральности.

Чехословаччина виконає найкраще своє завдання, коли збереже якнайбільшу резерву і пасивність у відношенні до подій теперішнього часу. При цьому Чехословаччина мусить теж виходити і з того, що вона не має ніякої причини до якогонебудь, хочби і найменшого вияву неприязни супроти Італії. Не дозволяє їй на це довга традиція тісних дружніх взаємин чехословацького народу з італійським від найдавніших часів. Але італійсько-абісинський конфлікт має ще інший характер; він лежить поза обсягом інтересів та поза сферою приязни, а тому то й становище Чехословаччини в теперішній стадії конфлікту є збірною співучастю для оборони миру на боці цілого ряду европейських держав. Чехословаччина взяла на себе лише спільну відповідальність за сповнення зобовязань пакту Ліги Націй, які взяли на себе всі члени женевської установи, отже й Італія. І тому, коли виключити всі інші мотиви, становище Чехословаччини в італійсько-абісинськім конфлікті подиктоване тільки формальними правними мотивами. Виходячи зі становища збірної охорони миру, на якому Чехословаччина все непохитно стояла, Чехословаччина кермується і в даному випадку лише почуттям справедливости. Участь Чехословаччини в цілому африканському конфлікті не є індивідуальна — є це лише обовязок солідарности. Точка тяжести чехословацьких інтересів лежить не в Африці, але в іншій области. Сфера політичної активности Чехословаччини це Середуща Европа, а тому, коли Чехословаччина виступає в обороні миру, то робить це в інтересі збереження правного стану довкола себе.

Подібно мотивує становище Чехословаччини в питанні санкцій й вся решта чехословацької преси. „Лідове Новіни" орґан дуже близький мін. Бенешові пише: „Якщо Чехословаччина стає в ряди тих держав, які виступають проти Італії за її воєнний удар на Абісинію, то робить це лише тому, що має на увазі всі ті небезпеки війни, які висять над Европою, а зовсім не тому, що тут іде про Італію. Ніяка сила у світі не може на віки усунути небезпеки воєн, але є це в світі багато засобів, при допомозі яких можна з року на рік, від припадку до припадку усунути реальну небезпеку та унеможливити умовини і відібрати надію тим державам, які хотілиб загрозити мирові. Не йде про те, хто є перший, а головно про те, що перший раз у Женеві організується сильна воля збереження миру, переходить у діло і таким способом родиться запорука, що так станеться у всіх подібних випадках. Якби цей воєнний конфлікт двох членів Ліги Націй відбувся без участи Ліги Націй, як цілосія, то здається вже ніколи нікому не вдалосяб поставити спільний авторитет світа проти сваволі якоїнебудь державної одиниці. Женева показала ясно деяким народам Европи, що війна не є вже лише справою напасника й нападеного. І коли взяти з одного боку оці мотиви, а з другого почуття приязни і вдячности чехословацького народу для Італії з погляду цілої традиції взаємин між обома народами, то дійсно треба признати, що рішення Чехословаччини у цьому випадку не було легке, але Чехословаччина рішилася так, як мусіла і як лиш могла у згоді з цілою своєю дотеперішньою закордонною, міждержавною політикою. „Прийде ще час — пишуть „Лідове Новіни" — коли Чехословаччина зможе доказати Італії, що це її рішення не є звернене проти неї, а виключно проти війни взагалі".

Зовсім інше становище супроти участи Чехословаччини в санкціях з цілої чехословацької преси займають Крамаржівські „Народні Лісти". Вони є проти санкцій взагалі і проти участи в них Чехословаччини зокрема. Та арґументи цього орґану, а властиво самого Крамаржа, треба би передати окремо.

М-н.

З чужої преси.

Марево европейської війни.

Львівська „Хвиля" помістила кореспонденцію під згаданим наголовком від свого женевського кореспондента М. Каганого. Подаємо нашим читачам її зміст.

„Координаційний Комітет", який радить у Женеві над застосуванням фінансово-господарських санкцій проти Італії, станув перед велитенськими труднощами. З одного боку дуже важко зорґанізувати солідарний фінансово-господарський бойкот проти напасника, бо більшість держав, членів Ліґи, мусіли би приготовитись на великі матеріяльні жертви. З другого боку метою спільної акції є унеможливити італійським військам в Африці вести війну і приневолити італійський уряд до переговорів з Ліґою Націй. Якби кожна держава зокрема хотіла з тією самою незломною постановою застосувати без застережень усі спільно ухвалені і щораз то важчі господарські санкції проти Італії, тоді італійський уряд надибав би непоборні труднощі і мусів би занехати свою авантюру. Тоді теж жертви держав не були би великі, бо санкції довго не тревали би. Італійсько-абісинська війна залишилась би тільки інцидентом, а Ліґа Націй зміцнила би европейський мир завдяки свому авторитетові.

Тимчасом санкції надибують ріжні перепони від тих держав, які голосували за санкціями, але тепер намагаються ослабити їх, висуваючи ріжні застереження. Таким чином Мусоліні дістає тих спільників і тому не піде на ніякі компроміси. В. Британія приступить у такому випадку до бльокади італійсько-африканського побережа. Нема сумніву, що Мусоліні відповість на бльокаду „військовими операціями" проти В. Британії, ця остання — війною.

Італійсько-британська війна не мусить перемінитись в европейську або світову війну, якщо інші держави стануть за В. Британією. В такому то випадку В. Британія виконувала би військові санкції проти Італії, згідно з постановою 16. статті пакту Ліґи. Але тяжко уявити собі, щоби тоді не хотіла скористати націонал-соціялістична Німеччина. Тому марева европейської війни ніяк не можна відігнати. З уваги на те, слід зясувати собі правдиве положення.

Нема двох думок, що Мусоліні є за війною. Його дійсні пляни сягають куди дальше ніж сам підбій Абісинії. Йому йде про те, щоб створити римську імперію на звалищах британської імперії. Абисинія має бути відбивною до здійснення цього пляну. Етіопія є одною з наймогутніших фортець африканського континенту. Якби динамічний італійський фашизм заволодів нею, це означалоб у дійсности віддати половину африканського континенту від панування Італії та її контролю над найважнішою для британської імперії дорогою до Індії. Про ці пляни Мусолінія знає вже віддавна тайна британська розвідка, яка веде теж від довгих років тиху, але завзяту і назагал переможну війну з італійською тайною розвідкою на Близькому Сході і в Африці. Тому В. Британія не дозволить ніколи, без боротьби на смерть і життя, щоби фашистівська Італія загніздилася в Абісинії.

У війні в обороні своїх імперіяльних інтересів, В. Британія буде мати за собою право й етику, бо буде одночасно боронити невинне абісинське заселення, яке Мусоліні вибрав собі за жертвенного козла і найсутніших основ пакту Ліґи Націй. Не требе забувати, що Абісинія є членом Ліґи Націй, якого кандидатуру піддержував 12 літ тому фашистівський вже тоді італійський уряд. Зате британський уряд противився, щоб Ліґа Націй приняла Абісинію побоюючись, що цей край усунеться зпід її контролі. Це була одна з фаз скритої італійсько-британської війни. Італія перемогла, бо Абісинію, всупереч британським заходам приняли до Ліґи. Нині В. Британія благословить фашистівський уряд за цю програму з 1923. р.

Ось так Европа стоїть в обличчі конфлікту між італійським і британським імперіялізмом. Ніодна з европейських держав, якщо йде про її матеріяльні і політичні інтереси, незацікавлена безпосередньо тим конфліктом. Ба, що більше, частина прилюдної опінії в деяких державах роздумує над тим, чи не краще було би піддержати акцію Мусолінія проти В. Британії. Фашистівська пропаґанда в Італії, права преса у Франції і в інших державах, яких уряди симпатизують з фашизмом, використовують дуже зручно це розходження між інтересами европейських держав і „доктриною" Ліґи Націй. Це використовує теж ґітлерівська пропаґанда на свій лад. Міністер внутрішніх справ Фрік у промові у Саарбрікен підкреслив, що саме тепер ніхто з німців не буде жалувати того, що Німеччина виступила два роки тому з Ліґи Націй.

Фашистівська пропаґанда обурюється гостро на Ліґу за те, що ухвалила санкції проти одного з найкультурніших народів Европи в обороні „варварських племен". Капіталістичні держави зі скупою та еґоїстичною В. Британією не хочуть дати бідному італійському народові „місця під сонцем" і душать його без милосердя при допомозі послушної, „большевицько-масонсько-капіталістичної" Ліґи Націй. Тому европейські держави мусять вибирати між рятуванням европейського миру згідно з вказівками В. Британії і Ліґи Націй та европейською війною, до якої не буде втручатись ні В. Британія ні залишена нею Ліґа Націй.

Тоді скористають з цього майбутні володарі такої Европи — ґітлерівська Німеччина, кінчить автор М. Каґане.

Совіти побоюються японського нападу?

ТОКІЮ, 17. 10. ПАТ. Щоденник „Азакі" довідується з достовірного джерела, що Літвінов поставив запит міністрові Іденові, чи Велика Британія застановилася би над застосуванням санкцій на випадок нарушення совітської території.

Ременів з поміччю Рідній Школі.

Жахливе фінансове положення шкільництва, що стоїть під покровом Рідної Школи, наказує нам негайно поважно занятись організацією засобів на вдержання того шкільництва. Не сумніваємося, що в цих заходах найдеться кожний українець, що відчуває вагу та значіння нашої рідношкільної установи, й піде слідами громадян Ременова (повіт Львів), що зуміли в такому тяжкому часі зложити 50 зол. на потреби Рідної Школи. В цій справі виступаймо солідарно без огляду на політичні чи інші переконання!

Ось подрібний список жертводавців: принагідні датки громадян 15.70 зол., Районова Молочарня 10 зол., кружок „Сільського Господаря" 5 зол., кооп. „Єдність" 5 зол., кружок „Союзу Українок" 5 зол., кружок „Рідної Школи" 5 зол., „Сокіл" 3 зол., чит. „Просвіти" 2 зол. Разом **50.70 зол.**

Ременівські товариства закликають усі подібні товариства та всіх громадян у краю складати хочби найменші датки під гаслом: „**Негайна поміч Рідній Школі**"!

Всю українську пресу просимо передрукувати наш заклик. **Громадяни Ременова.**

Як ліквідують кремянецьку „Просвіту".

Кремянець, 15. жовтня.

Т-во „Просвіта" у Кремянці засновано ще підчас революції 1917 року. Воно проіснувало 15 років, переживши на свому короткому віку багато ріжних перемін.

Нарешті прийшла і на кремянецьку „Просвіту" черга поділити долю всіх волинських „Просвіт". І от 26 червня 1932 р. Рада „Просвіти" дістала несподівано підчас літнього спокою повідомлення повіт. старости, що воно з огляду на публичну безпеку припиняє діяльність Т-ва і всіх його 110 читалень у повіті. Внесений Радою відклик до волинського воєводи ніяких наслідків не дав. Не поміг також відклик до міністерства внутр. справ, де справа лежала від 31. X. 1932 р. до 31. VIII. 1933 р.

Нарешті 8 червня 1935 р. Раді доручено повідомлення міністерства з датою 31. VIII. 1933. (Невже треба було 1 року 10 місяців і 7 днів на те, щоб лист з Варшави примандрував до Кремянця? А може по дорозі він десь спочивав, чогось вичікуючи?) А одночасно з цим волинський воєвода повідомив Раду Т-ва, що він призначив ліквідатором Т-ва п. Яна Сулковського, поляка, урядовця Повітового Виділу в Кремянці. Для кремянецької „Просвіти" зроблено виняток, бо до цієї пори при ліквідації волинських „Просвіт" (Дубно, Ковель, Рівне і Луцьк) був такий порядок, що адміністрація дозволяла скликати ліквідаційні загальні збори членів розвязаної „Просвіти", які вже вибирали ліквідаційну комісію і потім вирішували питання, кому має перейти майно „Просвіти". Звичайно останні заг. збори доручали ліквідаційній комісії вгробити скаргу на поведінку адміністративної влади до Найвищого Адміністративного Трибуналу.

А тут тимчасом для ліквідації кремянецької „Просвіти" застосовано упрощений порядок — від справи ліквідації зовсім відсунуто членів „Просвіти", чим позбавлено господарів права розпорядитися своїм майном, а також заскаржити розпорядок адміністративних чинників до Найвищого Адмін. Трибуналу. Воєвода призначив ліквідатором урядовця-поляка з досить широкими правами — він має право навіть розпродавати майно „Просвіти" гуртом і детально з тим тільки застереженням, щоб продаж відбувався з увагою до інтересів державного скарбу (оплата стемпл. на рахунках, оплата умов при перенесенні права власности при продажі нерухомостей і т. д.). Ліквідація має закінчитися до 1 року.

А тимчасом „Просвіта" має немале майно: бібліотеку у Кремянці, що числить кілька тисяч томів, окремі бібліотеки при 110 читальнях Т-ва по селах в повіті; має уладження бюрове й бібліотечне і машину до писання; в Українському Кооперативному Банку у Кремянці на спеціальному фонді будови Нар. Дому є капітал у 1300 зол., а також „Просвіта" є власницею окремої садиби 150 кв. сажн. у Кремянці при вул. Корженівського ч. 17, купленої в 1929 році Радою Т-ва за 5126 зол. і призначеної під будову Народнього Дому в Кремянці.

Очевидно ліквідатор з уряду зрозумів свою ролю так, що треба все зліквідувати. І от замість того, щоб спорядити інвентар рухомого майна, виявити стан заборгованости Т-ва, стягнути до Кремянця з повіту бібліотеки і майно сільських читалень, що вже 3 роки сконфіскований й запечатані марнуються на поліційних станицях і гниють по коморах сільських солтисів, — п. Сулковський у першу чергу зліквідував нерухоме майно „Просвіти" — садибу в Кремянці, продавши її за досить дешеву ціну — 1.900 зол. високому урядовцеві кремянецького ліцею, котрому садиба ця припала до вподоби, бо межує з його садибою і відкриває йому вихід на фронт вулиці, хоча теперішня ринкова ціна проданої садиби доходить до 3000 зол., а заплачено за неї 6 років тому 5.126 зол.!

В той спосіб позбавлено можливости побудувати у Кремянці Український Народній Дім. Залля якої потреби переведено цю продаж — невідомо, бо „Просвіта" майже не має боргів.

Як у такому самому темпі піде дальша ліквідація майна, то дійсно від існування Кремянеччині „Просвіти" ніякої згадки не залишиться.

XXX-ліття НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ у Львові.

КОНЦЕРТ

українських фортепянових композицій

у виконанні

ГАЛІ ЛЕВИЦЬКОЇ

20. жовтня 1935 р. в год. 18-ій в салі Національного Музею, вул. Мохнацького 42.

Програма:

В. Барвінський: Любов, циклічний твір 1915 р. (1. Самота — туга любови, 2. Серенада, 3. Біль — бій — побіда любови).
Н. Нижанковський: Фуга, 1921.
З. Лисько: Соната, 1927, 2-а частина.
М. Колесса: а) Мала гуцульська сюіта, 1933 б) Скерцо, 1929.

П. Козицький: Вибрані прелюдії, оп. 12.
В. Косенко: а) Поема — легенда, оп. 12, ч. 1 б) Бурре, оп. 19.
Л. Ревуцький: Прелюдія, ес і діс-дур, 1916 1924 р.
Б. Лятошинський: Відображення, оп. 16, ч. 1, 3 1925 р.
А. Рудницький: Соната, оп. 10, у 3-ох частинах 1931 р.

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ. 55)

ГМІНД.

ТАБОР УКРАЇНСЬКИХ ЗБІГЦІВ І ВИСЕЛЕНЦІВ У ЧАСІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918.

Спогади зпеpед 20-ти літ.

Ще одну роботу виконувало баракове бюро праці — приймало зголошення та висилало добровольців до Українських Січових Стрільців, а при репатріяціях і відїздах на роботи збирало датки на „Гміндівський Стрілецький Фонд".

Склад помічного персоналу в бюрі посередництва праці змінювався і чисельно і якостево, відповідно до часу і потреб. За три роки до нього належали: Бабяк Юлія, Биневич Евген, Грицевич Василь, Гной С., Дорикевич Олександер, Жолкевич Роман, Керницький Генрик, Ковальський Евген, Копетинська Леонтна, Копетинський Степан, Курганевич Дмитро, Левинський Гринь, Майковський Ростислав, Моклович Володимир, Назаревич В., Петрів Антін, Пікулицька Марія, Сохоцький Юліян, Фасовська Марія і Шумей Дмитро, як канцелярійні помічники та Біраковський Гринь, Безкладочна Анна, Крепович Маріян, Осідач Микола, Сікорський Іван і Федик Олекса, як послугачі (ординанси).

Не обійшлось і в тому бюрі без каверз і цькувань, та всі вони обертались буцім-то довкола москвофільської кирині. Біда, коли дехто, що був припадково українцем та не мав ніяких інших прикмет, кинув на кого слушну чи неслушну підозру, що він закаптурений москвофіл! Та по суті все спиралось на особистих каверзах, а то й наклепах неосудних людців... На — людської зависті! Такі неосудні наклепи, писані анонімно, спричинили були одного разу цілоденну люстрацію бюра праці окремо присланим урядовцем міністерства, д-ром Форцгаймером! Люстрація скінчилася для бюра похвальним признанням; та ті, що її спричинили, мали інші цілі на меті. І таке водилося.

Та зрештою ні одна ділянка баракового життя не була вільна від особистих інтриг і наклепів. Чому ділянка посередництва праці мала би бути від них вільна? „Від напасти поли рубай та тікай!"

Та як всі інші — і ця ділянка сповнила бездоганно своє післанницьке завдання: несла збідженим і гнобленим народнім масам у таборі потіху у їх власнім горі. А завдяки охороні зорганізованої праці дала народові у злиднях велику матеріяльну поміч і цим дозволила перетримати воєнне лихоліття.

IX.

Релігійні — моральні — національні настрої в таборі.

„*І сяк і так, а все не так*" (нар. приказка).

Після двадцятьох моторошних повоєнних літ інакше виглядає така дивовижа, як концентраційні табори, ніж у 1914. році. Нині тим дразливим засобом залюбки послуговується неодна держава; однаке тоді в 1914. році установа таборів була лячною новиною без огляду, чи це був табор Талергофський, гміндівський, чи який інший. Їх спільною суттєвою прикметою було більше або менше обмеження особистої свободи і нестерпно стиснені умовини життя. Хоч характер воєнних таборів з українською людністю, як нпр. у Вольфсбергу, Гмінді або Талергофі, не був однаковий, проте згодом відносини життя у кожному таборі витворилися такі капосні, що ні кращі могли бути настрої людей у тих таборах. Деякі обмеження і розпорядки були подиктовані конечністю, щоб утримати лад серед зосередженої на одному місці непомірної маси народу, інші тхнули мстивістю супроти безборонної, здебільша неповинної людности, яка мовчки мусіла переносити нервовість влади, спричинену воєнними й політичними невдачами.

Таке саме діялось і в гміндівському таборі, призначеному виключно для українських виселенців та збігців. Питомий український характер зберіг цей табор до самого кінця свого істнування. Зате основною рисою настроїв у гміндівському таборі була повсякчасна, нічим невтишена туга за „домом". На цій одніській основі ткалися всі ясні і темні релігійні, моральні і національні настрої". З початку війни вони були нетерплячі, гнівні, але — бадьорі. Хтож тоді думав, що війна протягнеться чотири роки?

Виселенці гміндівського табору набиралися головним чином із сільських хліборобів, отже верстви, якої найцінніщим добром була розмірно найбільша свобода; з панщини лишилися людям передання і хрести. Тимто й обмеження тієї свободи було найбільш дошкульне. — „Чого нас замикають, чому нас не пускають?"! — Цього маси ніколи не були годні зрозуміти. Найбільше їх моральне терпіння! — „За що нас задоджують?" — це була знову найбільша фізична дошкульність, якої маси теж ніяк не розуміли, хоч її лекше переносили від туги за домом.

Наслідком цього був нестримний, загальний гін — „Домів — домів!"

(*Далі буде.*)

Українська новітня фортепіянова творчість.

Початки фортепіянової літератури сягають ще до XIV. ст., а її розвиток тісно вяжеться з розвитком і удосконаленням самого інструменту (фортепіяну у ріжних формах і під ріжними назвами). Спершу література ця була спільна для фортепіяну й органів; були це твори не оригінальні, а вокальні, транскрибовані для органів або фортепіяну. На склоні XVI. ст. повстала в Англії література специяльно фортепіянова (вірджіналісти). Пізніші історичні ймення великих композиторів були водночас іменами творців нових епох і стилів у фортепіяновій літературі, а навіть самої техніки фортепіянової гри (французькі клявесиністи, Д. Скарлятті, Й. С. Бах, Гайдн, Моцарт, Бетовен). До найвищого розвитку довели фортепіянову літературу романтики XIX. ст. Шуберт, Шуман, Мендельсон, а особливо Шопен і Ліст, які з удосконаленого фортепіяну видобули всі можливости бравурної віртуозности, повноти звуку і глибини виразу у великих і малих композиційних формах.

Далі цим шляхом іти вже було нікуди. Модерна композиція взяла напрямок на звукову барву, на культивування барвистих суголосів, на своєрідну поліфонію, на ритміку, загально: на кольорит у конденсованих формах (започаткував це імпресіоніст Дебюссі). Одначе при розвязуванні цих модерних композиційних проблем найбільші матеріяльні можливости дає орхестра і тому то в останніх часах квалітативне тяжіння музики пересунулося з фортепіяну на симфонічну орхестру. Через те в новій фортепіяновій літературі зустрічаємо нерідко твори, хоч написані добрими знавцями цього інструменту, проте технічною фактурою і психічною своєю поставою схожі радше на твори симфонічні.

Українська фортепіянова література, коли не рахувати її початкової дилєтантської доби, цілком молода. В Лисенківській добі повну перевагу щодо кількости й якости мала ще творчість вокальна; тодішні українські композитори просто не вміли думати інструментально. У творчості самого Лисенка яскраво розмежовані два світи: один, це той повновартісний, національний Лисенко, що проявляється у творах вокальних, а другий світ це його численні фортепіянові твори, неоригінальні, пересяклі всякими західноевропейськими впливами, найбільше шопенізмом.

Навіть у тих творах, в яких Лисенко свідомо опирається на український фолькльор чи його духа, (нпр. Українська рапсодія, Думка-Шумка, Баркароля е-моль, Сюіта ґ-моль, й ін.) не залишає він навіть приблизно таких цікавих зразків українського музичного стилю, як це осягнув він у вокальній, головно пісенній ділянці. З пізніших композиторів одні як К. Стеценко та М. Леонтович взагалі не плекали фортепіянової ділянки, інші знову як П. Сениця, чи Я. Степовий, у нечисленних фортепіянових мініятурах не дали нічого цікавого для українського стилю, а і з боку самої фортепіянової фактури залишили твори пересічні, коли не слабкі. На значно вищому мистецькому і піяністичному рівні стоять фортепіянові твори старшого брата Я. Степового — Федора Якименка, який після 20-тих років цього століття почав навязувати у своїй творчості до українського фолькльору. Однак і ті його твори, поза безперечними цінними піяністичними вальорами, для української музики мають приблизно таке значіння — як фортепіянові твори з українською тематикою такого Балакірева, Ляпунова, Василенка чи інших.

В Галичині початки музичного мистецтва вийшли також з музики вокальної, а фортепіянова література довго не могла піднятися на мистецький рівень. Перелім у цьому напрямку започаткував Ст. Людкевич; цей уміє думати вже й інструментально і дав низку сольових творів для фортепіяну (концерти і ряд мініятурних творів). Одначе найкращі зразки фортепіянової фактури Людкевича находяться у барвисто-драматичних супроводах його численних хорів і сольоспівів, органічно звязаних з вокальними партіями.

Перший повновартісний фортепіяновий композитор у Галичині, це Вас. Барвінський. Його фортепіянова творчість оригінальна, наскрізь просякнута українськими народніми елементами, а фортепіянова фактура Барвінського, що тісно вяжеться з його неоромантичним композиційним стилем, належить до найкращих зразків европейської літератури. (Прелюдії, Соната, Варіяції, Українська суіта, монотематичний цикль „Любов", Мініятури на українські народні пісні, Мініятури на лемківські пісні та інші дрібні твори).

Богато спільних рис має з Барвінським Нестор Нижанківський, але його лірика проявляє часто прикмети сентиментальности, а в місцях кульмінаційних вибухи патосу. У його творчості стрічаємо всюди хроматизм, або в мельодиці або в хроматичному веденні гармоній, а крім того характеризує його часте майстерне вживання контрапункту. (Прелюдія і Фуга на нар. мотив, Варіяції на народню тему, Мала суіта, кілька фуг, Пасакалія і Фуга на Б, А, Ц, Г (Бах), Мініятури для молоді й ін.).

В черговому порядку йдуть дальше з одної сторони Зиновій Лисько і Микола Колесса, що як оба попередні композитори належать до т. зв. „праської школи" (Новак, Сук), з другої — Антін Рудницький (Берлінська Школа Шрекера).

Зиновій Лисько (форт. соната, Мініятури на нар. мотиви, Хлопська суіта, „Ченчик" на три фортепіяни) почав писати форт. твори в переломовій для автора добі (соната), коли він усвідомив собі музичну потребу зірвати із старим світом, з давньою психікою і з пережитими традиціями. З формального боку виявилося це у досить відважних гармонічних суголосах, в уживанні хроматики, в несеметричній будові речення, у частих змінах метру.

Зиновій Лисько.

(Докінчення буде.)

Румунські маневри на Буковині.

Чернівці, 13. жовтня.

Минулорічні королівські маневри румунського війська відбулися на заході Семигороду, недалеко мадярської границі. Цього року тереном маневрів була Буковина. Почали ці осінні вправи в полудневих повітах Буковини (Радівці), а закінчили на півночі, на границі Польщі.

Цьогорічним румунським маневрам додають великого значіння. До Сучави та Радівців вибралися король, члени уряду, ґенеральний штаб та військові аташе. Цікаво, що на ці маневри не запрошено й польської військової місії (як це було перед роками). Специяльні місії вислали тільки Франція, Югославія та Чехословаччина. Таксамо вимовна була відсутність большевицького аташе.

Цензура забороняла часописам називати місцевости, де відбувались маневри й дозволила тільки подати таку вістку: Населення витає прибуваючі військові частини дуже радо й відступає своє майно для його потреб.

Довідуємося, що в цих маневрах брали участь: один полк танків, моторизовані частини та особливі технічні відділи, „конечні для оборони цих підгірських околиць". Таксамо прибули були із Яс та Букарешту летунські частини, яких осідок був на летовищі в Чернівцях.

Маневри вели дві армії: „червона армія" наступала із півночі, а в дефензиві була полуднева „синя армія", якої осідком були Радівці; цю армію вів маршал королівської палати ґенерал Іласієвіч.

По маневрах відбулися прогульки (зааранжовані для закордонних представників) до сучавської твердині (волоського господаря Стефана Великого) та до румунських монастирів полудневої Буковини. А в місцевостях з українським населенням відкрили два „памятники злуки з батьківщиною": один памятник відслонили в Сторожинцях, другий у північній Буковині, в містечку Вашківці... (О.)

Українські меморіяли до Ліґи Націй.

XVI. з черги Загальні Збори Ліґи Націй радили між іншим теж над справою продовження діяльности Нанзенівського уряду. В цій справі Начальна Рада українських еміґрантів переслала меморіял на руки предсідника Ліґи Націй мін. д-ра Бенеша, в якому піддержує думку, що Нанзенівський уряд повинен продовжити свою діяльність і звертає увагу на свої попередні домагання до Ліґи Націй. Начальна Рада протестує проти того, що українські еміґранти не мають свого репрезентанта в Нанзенівськім уряді, який формально признав істнування тільки російських і вірменських еміґрантів. Начальна Рада домагається, щоби Ліґа Націй відсунула від адміністрації уряду заінтересованих в цій справі еміґрантів, або, щоби теж інші національні орґанізації еміґрантів, між ними українська могли вислати своїх заступників в уряді.

Важкі присуди большевицького суду у київській і черниґівській окрузі.

МОСКВА, 17. 10. ПАТ. „Ізвестія" повідомляють, що в Києві після кількаденної судової розправи, видали присуд у процесі контрреволюціоністів, що ділали на терені київських і черниґівських колхозів. *Дві особи засудили на смерть, інших засудили на 3—10 років вязниці.*

Льондонський процес проти Скоропадського скінчився.

(ВУ) Цивільний процес Тефвеля проти В. Коростовця, представника колишнього гетьмана Скоропадського, закінчився угодою, в якій оба зріклися своїх взаїмних претенсій. Хід процесу виявив, що колишній гетьман П. Скоропадський дістав від Тефвеля свого часу коло 700 фунтів штерлінґів. На розправі був присутній між іншими теж представник аґенції ТАСС.

НОВИНКИ.

— **Одинока** українська **фабрика футер** „Хром", Пр.-Торг. Спілка з о. п. у Львові, вул. Руська 20, тел. 271-83, поручає по найдешевших цінах футра жіночі і чоловічі та всілякого рода футряні шкірки, як також приймає до крашення і перерібки уживані футра.

— **Союз Українок Еміґранток** і Секція суспільної опіки С. У. уладжує 19-го жовтня ц. р. в салі „Бесіди" чайний вечір з танцями. Чистий дохід призначено на покриття довгів при орґанізуванню подорожі дітей еміґрантів з центральної Польщі підчас літніх ферій. Вступ за добровільними датками. Початок в год. 9-ій.

— **Карти вступу на фортепіяновий концерт Галі Левицької** можна дістати в Національному Музеї по: 2 зол., 1.50 зол. і для молоді в групах по 50 сот. Концерт пічнеться точно в 18 год. в неділю 20 ц. м. Карти по 10 зол. і 6 зол. уповажнюють до вступу на цей концерт безплатно.

— Показ **народньої ноші у Стрию**. В неділю 20 жовтня уладжує обласний музей „Верховина" у Стрию в салі Народнього Дому в год. 1, вполудне показ народньої ноші і народніх обрядів. Показ цей обійме Стрийщину й Долинщину і має метою спопуляризувати справу відновлення по селах народньої ноші, здобути експонати для музею, який у цій ділянці працює дуже свідомо й успішно та спопуляризувати цю справу між ширшими колами нашого свідомого громадянства. Показ цей доповнять реферати і конферансієрка при поодиноких продукціях.

— **Чи варто на весіллі впиватися?** В осінній порі відбувається багато весіль по селах. З тої нагоди нераз таки добре ллється всякого роду алькоголь; кого не стане на добрий, то принайменше на підроблену денатурку. Але чи зміна стану молодої пари дійсно вимагає того, щоб закручувати людям голови деколи до безпамяти? Чомуж то замість культурно радіти тим, що твориться для нації нова надійна родина, — має хтось у приступі пияцького шалу виробля-

ти болючі в наслідках бешкети? Такі думки присіли були й заступника голови кружка „Р. Ш." у Стрілеських Нових, гром. Данила Липу. Дня 5 жовтня ц. р. відбулося в нього весілля; віддавав свою доньку Марію. Весілля відбулося без каплі алькоголю, зате п. Данило Липа зложив 5 зол. на Рідну Школу. Він кличе інших свідомих громадян, що справляють весілля, таксамо поступати.

— **Знижка цін мяса у Львові.** Цех різників ухвалив обнизити ціни волового і вепрового мяса. Ціни волового мяса обнизив на 10 гр. на кільограмі. Таким чином 1 кг. волового мяса I. категорії, без костей і додатків коштуватиме 1.40 зол. замість 1.50 зол.; 1 кг. вепрового мяса без костей коштуватиме 1.50 зол. замість 1.80 зол.; 1 кг. полядвиці без костей коштуватиме 1.50 замість 2 зол. Ціни на вудженину зменшились на 10 відсотків. Зате ціни на теляче мясо лишились без зміни.

— **Страйк трамваевих робітників.** У головних трамваевих варстатах при вул. Вулецькій у Львові застрайкувало 128 робітників. До страйку прийшло тому, що дирекція покарала 4 робітників карою по два зол. і загрозила їм дисциплінаркою тому, що спізнилися до праці. У відповідь на це застрайкувало 128 робітників.

— **Любовна трагедія коло Бібрки.** В селі Стоках пов. Бібрка Гринько Самоїл хотів женитись з 21-літньою Анною Наконечною, але вона не хотіла вийти за нього заміж. Тому Г. Самоїл рішив пімститися. Зустрінувши її в середу вполудне на дорозі тяжко зранив Анну Наконечну в серце так, що дівчина померла. Опісля вбивник клякнув біля її тіла і вбив собі ніж у груди. Тяжко раненого Гринька Самоїла відвезли до Бібрки, тіло Наконечної забрала родина.

— **Львівська хроніка.** Слідство проти Мечислава Тумена, який убив свою жінку, вже закінчилось. Слідчий суддя д-р Капусцінський піддав Тумена під обсервацію лікарів психіятрів. Тому Тумена відвезли в середу вполудне до кульпарківського заведення, де він буде 6 до 8 тижнів під обсервацією. — В середу пополудні відбувся у Львові похорон Владислава Давіскіби, старшини 26 п. п. з Городка, який згинув трагічною смертю минулої неділі у мотоциклевій катастрофі на шосі Городок—Львів недалеко Львова. Його товариш пор. Фідлер, який кермував мотоциклем, тяжко ранився в ногу. — Невідомий злодій украв із хати Павлини Доруцької при вул. Білінських кримське футро та гардеробу вартости 2.600 зол. — На весіллі служниці Марії Кундзюк при вул. св. Марка 12 хтось украв два перстені вартости 127 зол.

— **Краева хроніка.** У Криниці біля Городка Яг. вбив хтось крізь вікно сплячого Степана Гонсьора. Можливо, що зробив це хтось із Гонсьорових противників, із якими він процесувався. — У с. Малишковичах львівськ. пов. Я. Ольберт стрілив з кріса до Станислава Маліцького і ранив його в бік. По стрілі Ольберт утік. Причиною бійки був спір за межу. — Суд у Бориславі засудив на 5 місяців арешту з припиненням власничку пекарні в Трускавці Аделю Вольманову за це, що продала 800 кг. муки, яку опечатав був екзекутор. — Візник Бронислав Слюсаж у Станиславові побив тяжко злодія Мих. Тарнавського, якого приловив на крадежі. Злодія мусіли відвезти до шпиталю. — У перемиській вязниці замкнули майора Кльоцека з Буська за ошуканства при бранці. Майорів спільник Лянгесман із Ярослава упав неживий з переляку, як побачив, що до його хати прийшла поліція. — Самбірський суд засудив на півчверта року вязниці та примищення в заведенні для божевільних бувш. управителя фабрики дахівок Івана Пастуху, що вбив 22-літню Марію Зайончковську, щоб не платити їй аліментів.

— **Ріжні вістки.** Із Парижа виїхали дві перші партії італійських добровольців до Абісинії; проводить ними секретар фашистівської організації в Парижі маркіз Ґонзаґа. — У Білгороді вбила кинджалом директора державної опери Христана Стефанів його жінка, росіянка Роговська. — Делегація 7-ох французьких бурмистрів приїхала до Москви, щоб оглянути совітську організацію міст і фабрики. — У Австрії заборонили кінам показувати фільми з абісинської війни тому, що дотеперішні йшли з Німеччини і були зовсім тенденційні. — У Німеччині вже почали щорічну збірку на „Зимову поміч" для бідних; 75.000 добровольців ходило збирати гроші; на площах у Берліні можна було дістати за 50 фенігів сало з горохом. — Відомий кіновий актор Бастер Кітон розвівся зі своєю жінкою; жінка доказала його немилосерно-жорстоко-байдуже відношення до неї. — У Парижі помер славний комік Дранем, що почав свою карієру в 1894 р.; з театру перейшов до кабарету, грав і в кіні; в околиці Парижа вибудував він захист для старців-акторів.

— **Велитенський планетарій у Ню Йорку.** За 650.000 долярів з федеральних фондів збудували у Ню Йорку велитенський планетарій. Міліонер Чарлз Гейден жертвував 150.000 долярів на купно відповідної інсталяції. Всіх планетарій на цілому світі є 22. Планетарій у Ню Йорку має найновіше уладження і дає змогу оглядати 9.000 зір. У велитенській салі на долині будинку є прилад, який дає змогу оглядати рух землі довкола сонця за 12 хвилин.

— **Оригінальний протест.** 150 шахтарів, що проголосили голодівку у шотляндській копальні Найн Міл Поінт забарикадувались. Почалось з того, що після одного їх страйку управа копальні видала на їх місце нових 100 робітників, що не є у синдикаті. Хоч шахтарі синдиковані протестували, нові залишились. На другий день синдиковані заявили, що не вийдуть з копальні і будуть голодувати, відмовляючись від усяких переговорів. Такий рід опозиції зробив в Англії велике враження.

— **Свіжий міліонер роздає мясо.** Париж мав передучора цікаве видовище. На розі двох великих вулиць Жана Жореса і Мажента тягнулась довжезна черга людей з мішками і кошиками, здебільша бідаки. Мясник Авері мав роздавати безплатно мясо. На останніх кінських перегонах він виграв півтора міліона. День раніше він заявив: „Коли виграю, роздаватиму мясо бідакам з цілої дільниці цілий тиждень". Він дотримав слова. Люди діставали кусні воловини, телятини, баранини до самого вечора, поки вся крамниця не була порожня.

— **Довкола світа за мінуту і 40 секунд.** Бельгійська адміністрація почт і телеграфів спільно з англійською та японською робила такий експеримент: з естради салі Альбертеум, на території бельгійської виставки, вислали радіотелеграму, що двічі облетіла земний гльоб. Телеграму приняли і передали далі Брюссель, Ню-Йорк Монтреаль, Сідней, Льондон, Буенос-Айрес, Токіо, Бейрут, так, що вона вернулась назад до Альбертеум. Телеграма обіхала 80.400 км. за одну мінуту і 40 секунд.

— **Польська сила в Америці.** На вечері, виданій на покладі корабля „Пілсудський", що прибув до Ню Йорку, пописувались ріжні промовці обчислюванням сили польського елементу в Америці. Делегати з Коннетикат узасаднювали, що цей стейт є один з найбільше „польських" стейтів в Американській Унії. Але їм сказали, що найбільш польським містом в Америці є Боффало. Проти цього виступили гості з Шикаго, кажучи, що їм належиться першенство. У звязку з цим деякі нюйорські газети витягнули статистику переписного бюра з 1930 р. і з неї пригадують такі дати: Поляків імігрантів, або таких, що вже там роджені і хоч одно з родичів є імігрантами, нараховують у Злучених Державах три і пів міліона, отже яких 3 відсотки всього населення. У стейті Коннетикат є поляків яких 8 прц., у місті Боффало аж 15 прц. У Шикаго є їх 401.000, значить 12 прц. усього населення міста, в Ню Йорку є їх 340.000, отже 7 прц. В Дітройті творять поляки 10 прц. населення; такий сам відсоток виказують міста Джерзи Ситі, Елизабет та Ірі. В Мілвокі живуть вони в такім самім відсотку всуміш із німцями; в Бруклині їх удвое стільки, що в Менгеттен, головній дільниці Ню Йорку.

— **Найшовся чесний чоловік у Ню Йорку.** Ішов у Ню Йорку по Перлстріт бідний 22-літній зарібник, Алберт Коррері, що заробляе 15 долярів тижнево, і помітив серед хідника пакунок. Підняв його і найшов там цінні папери вартости 150.000 долярів. Це були бонди С. Ф. Чайлдса і компанії. Він їх віддав власникам і за це дістав обіцянку нагороди.

Абісинський патріярх виклинає зрадників.

З Аддіс-Абеби повідомляють, що підчас святочного богослуження, в якім узяли участь найвищі абісинські державні, військові й духовні достойники, голова коптійської церкви в Абісинії, коптійський патріярх в Аддіс-Абебі торжественно викляв зрадника раса Ґуґсу.

Після богослуження негус, заховуючи торжественний церемоніял, отворив книгу, в якій списані члени володіючої родини й серед глибокої тиші багатотисячної юрби при назвищі раса Ґуґси написав слово: „помер".

ІТАЛІЙЦІ ЗДОБУЛИ МАКАЛЕ.

Французькі кореспонденти подають, що італійські війська мали зайняти Макале.

На півдні італійці йдуть вперед здовж долини Вебі Скібеллі. Кружляють поголоски, що рас Касса, командант військ у провінції Гендар залишив свою резиденцію у Дебре Табор та вирушив зі своею армією у північному напрямі.

УБИЛИ РАСА ҐУҐСУ?

З Аддіс-Абеби повідомляють: З фронту наспівають дуже скупі вістки. Абісинський цісар на основі цих вісток не може зорієнтуватись у ситуації. Одинокий телефонічний кабель знищив рас Ґуґса, заки перейшов до італійців. **Кружляють поголоски, що раса Ґуґсу вбили.** Вістки ці непевні. Негус у найближчому часі виїде на фронт.

Провінцію Тігре, що є дідичною власністю Ґуґси негус подарував расові Сеюмові, під умовиною, що прожене з неї наїздників.

ВАТИКАНСЬКІ ДИПЛЬОМАТИ ВРЯТУЮТЬ МИР?

ПАРИЖ, 17. 10. ПАТ. Авас повідомляе з Риму: В італійських колах переконані, що **В. Британія намагаеться довести до бльокади Італії, бо метою її політики е припинити політичний розвиток Італії.** В Італії не розуміють глибших причин тієї британської політики і тому ситуація е трагічна. **Італійці без сумніву боронитимуться з цілою енергією.** В Римі рахуються з тим, що **ватиканські дипльомати можуть довести до відпруження у ситуації.** Більшість нунціїв з ріжних столиць перебувае тепер у Ватикані. Вони дістануть інструкції про ділання в користь загальної пацифікації.

АНҐЛІЙСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ ПРОТИ ВІЙСЬКОВИХ САНКЦІЙ.

ЛЬОНДОН, 17. 10. ПАТ. Міністер Амері (консерватист) заявив у промові, що її виголосив у Бермінгем, що якби розписано плебісцит у справі наміреного застосування військових санкцій проти Італії — такий внесок не здобув би одобрення навіть у 10 відс. населення.

ГРЕЦІЯ ПРИЛУЧИТЬСЯ ДО САНКЦІЙ.

АТЕНИ, 17. 10. ПАТ. Віцепреміер і міністер внутрішніх справ Теотокіс дав учора представникам закордонної преси інтервю на тему міжнародньої ситуації. Між ін. преміер сказав, що Греція додержить свої міжнародні зобовязання. Зобовязання — говорив міністер — що випливають з договору приязни з нашим великим сусідом Італією будемо вірно дотримувати. Щодо санкцій, то Греція зробить це, що зробить 52 членів Ліги Націй.

Засідання ради міністрів.

Створення Господарської Ради. — Скликання соймової сесії.

У четвер відбулося засідання ради міністрів під проводом прем. Косцялковського. Мають розглянути на ньому м. ін. проект закону про повновласти для президента держави. Проект відішлють зараз до сойму.

У господарських колах здогадуються, що міністер Квятковський вже в найближчому часі створить Господарську Раду, а передтим ще полагодить справу Палати Праці.

Мабуть уже в цю пятницю підпише президент держави розпорядок про скликання другої соймової сесії. Перше засідання цієї сесії відбулося би в понеділок, або вівторок.

Заворушення студентів у Ковні.

БЕРЛІН, 17. 10. ПАТ. З Ковна повідомляють, що події на університеті набирають щораз гостріших форм. Проурядові корпорації намагались зайняти авлю. Це спричинило бійку, підчас якої здемольовано авлю. Ректор заявив, що якщо заворушення треватимуть далі, припинить виклади.

— **Смерть Володимира Яковлева.** Оф'єнор подає з Парижа відомости про відомого чекіста Володимира Яковлева, члена знаної української родини, якого біографія може служити темою детективного роману. Брат відомої української діячки Кляри Яковлевої, яка загинула під кулями денікінських чекістів, Володимир Яковлів спочатку перейшов до большевиків, а потім свідомо зрікся своєї національности та пошився у москалі. Він заслужив собі повне довір'я своїх нових земляків тим, що як був заступником начальника київської чеки, він власноручно застрілив рідного батька, якого спеціяльно для того звелів привезти з Катеринослава. Після такого „діла“, яке навіть на большевицьку мірку було надзвичайне, В. Яковлів перенісся до Москви і там дістав завдання взяти участь у розстрілі царської родини, що він і виконав з великим успіхом у товаристві Войкова та Білобородова. Якщо вірити ревеляціям Сергія Труфанова, то він був тим самим чекістом, який привіз голову Миколи II. у Кремль на показ Ленінові. Використовуючи свої старі звязки з українськими революційними колами, Яковлів грав, як переказують, велику, хоча й закулісову ролю у відомому процесі „Союзу визволення України“. Після цього він мав усі надії на блискучу карієру, але очевидно його хлібодавці знайшли, що досить використали покірного малороса і про нього нічого більш не було чути. Щойно тепер довідуємося, що він згорів живцем під Москвою підчас авто-катастрофи, яка більше нагадує атентат, бо шофера після того арештували. Так безславно загинув на катівській праці чоловік, який мав усі дані стати одною з найвизначніших фіґур українського визвольного руху.

— **Не була в Америці 50 років.** До Америки приїхала з Відня баронеса Люіза Борнеміса. Вона родом з Філядельфії, з дому Гарлян Прайс, тому 50 років віддалась за маляра і виїхала до Будапешту. Але від війни живе з одною донькою у Відні. Вона приїхала в гості до ґувернера Ерля в Геррисбурґу Па. В Америці не була 50 років і каже: Якже Америка змінилась за того пів століття! Вона думає назад вернутись до Відня, але признає, що в Америці краще жити, як в Европі. Тут, каже, люди ще мають надію, а в Европі — повна безнадійність. Баронеса висловила теж переконання, що соціялізм приходить у світі на місце капіталізму. Розумні лідери, каже вона, будуть заводити реформи, щоб соціялізм не приніс революції. Тому вона хвалить президента Рузвельта за соціяльні реформи.

— **Спустошення від землетрусу.** Минулого тижня великий землетрус навістив округу Тавільдора у Таджікістані. 170 осіб убитих, 360 ранених, комунікація перервана, бо землетрус знищив дороги. Літаки довозять харчі і ліки. Рада комісарів СССР призначила 300 тисяч рублів на допомогу населенню.

— **Марінетті їде за сюжетами.** Відомий італійський поет Марінетті, провідник футуристів, тепер сенатор і приятель Мусолінія, приїхав у Париж. Він вибирається до Африки. Співробітникові „Журналь“ заявив, що їде як доброволець до армії. Каже він, що багато футуристів поїхало вже на фронт, решта поїде небавком. Війна принесе багато матеріялу поетам і малярям; велика обновлена Італія мусить мати прегарні африканські поеми і невідомі ще краєвиди. Чи будуть ці поеми і краєвиди погідні і переможні — побачимо.

— **Псхіятри про війну.** 339 англійських лікарів-психіятрів звернулось до державних діячів з покликом, щоб ужити всіх заходів стримати війну. Автори цього поклику вказують, які психологічні мотиви рішають про війну і є тої гадки, що недугу звану передвоєнною психозою можна лікувати. На жаль, більшість тих, від яких залежить війна, вже недужі цією психозою і поради їм не помагають.

— **Помста по 12 роках.** В англ. місті Рокферрі найшли на дорозі трупа хеміка д-ра Морґана, відомого серед англійських учених; він мав розторощену каменем голову. Поліція арештувала його приятеля д-ра Кохэ. Всі були здивовані цим арештуванням. А проте д-р Кох після двохгодинного допиту признався, що вбив Морґана, подаючи як мотив, що той 12 літ кепкував собі з нього. Кох шукав від 12 літ нагоди до помсти.

— **Перелякана Баниялюка.** Від десяти днів у місті Баньлюка та околиці чути підземні тремтіння. Досі було їх 28, усі легкі, такі, що не спричинили ніякої шкоди, але нагнали страху населенню. Із Біґгороду виїхали вчені, щоб дослідити причину цього явища.

З дороги життя.

„ГУЦУЛЬЩИНА“.

Десятки років переходжу Руською вулицею і вічно бачу одну і ту саму картину. Вистави крамниць заставлені корінними товарами, парасолями, годинниками, шевськими й монополевими виробами, краєвими й південними овочами, маслом, сиром, яйцями, черевиками та годинниками. Тому й враз питаюся себе, чому та вулиця ще тепр є „руська“?

Чи тому, що в кількох вітринах є українські книжки і що тою вулицею проходять щодень урядовці наших установ як „Просвіта“, „Дністер“; „Сільський Господар“, „Союз Купців“, „Будучність“, „Торговельно-промисловий Банк“? Може.

Та оноді побачив я щось таке, що може цю назву виправдати. У вікнах „Союзного Базару“ — цикль дереворитів Олени Кульчицької „Гуцульщина“. Імя нашої артистки всі знають; те, що вона була першою жінкою в Галичині, яка захотіла попробувати гіркого малярського хліба (без масла) — повинні би всі знати. Знають її Київ і Полтава.

Колись полонив мої очі її цикль „Війна“, в якому вона вичарувала всю траґедію українського народу, що був німим знаряддям чужих воєнних плянів — сьогодні промовив до мене сильною мовою цикль „Гуцульщина“.

Чи це повна настрою картина церкви, куди сходяться гуцули, чи водопад, чи дві сусідки, що станули біля перелазу на розмову, чи це тип старого бадя зі зморшками, поораним лицем, чи гуцульські музики, чи пречудовий тип гуцулки з вірливими очима — все те приносить зі собою подих того зачарованого барвінкового світу, де дрімають гнізда вірлів, громів та потоків, де шум смерік переплітається з голосами сумних флояр та зажурених трембіт...

Йдучи Руською вулицею, станьте перед вікном „Союзного Базару“, вдивіться в такі картини, як вид церкви чи водопад Пруту а як вернетесь у хату погляньте на свої стіни, опоганені всякими чужими оліїодрукованими каліськими „ляндшафтами“ та іншими страховищами й богомазами та заступіть їх дереворитами Кульчицької.

Людину судять не тільки за те, за що вона має висіти, але і за те, що висить у неї в хаті.

Тиберій Горобець.

— **Німецькі театри в ЧСР дістають допомогу від держави.** З „Праґер Прессе“ довідуємося, що міністерство освіти розділило вже першу частину субвенцій, призначених на театри ріжних народів у Чехословаччині з державного радіового фонду. На німецькі театри в ЧСР припало з того фонду 880.000 тисяч корон ч. Виплачено вже: нім. театрові у Брні 80.000 ч. к., у Тепліц 30.000 ч. к., у Райхенберґу, Моравській Остраві, Авссіґу і Бріксі по 15.000 ч. к., нім. театрові північно-моравських міст 10.000 ч. к., у Троппав, Оломунці, Карльсбаді і Франценсбаді по 10.000 ч. к. З цієї короткої замітки „Пр. Прессе“ бачимо, що німці в ЧСР мають кільканацять постійних театрів (крім вичислених є ще два нім. театри у Празі), що всі дістають щороку більшу чи меншу грошеву допомогу з державних і краєвих чеських фондів. А що дістають з державних чи краєвих фондів українські театри в Польщі?

— **Залізне здоровля** це неоцінений скарб! Як його здобути і зберегти, думають над цим наукові повагн з меншим або більшим успіхом. Тимчасом справа не зовсім така складна, як це на перший погляд видається. Ціла тайна полягає тільки на раціональній відживі і то вже від найвчаснішої молодости. Універсальна віджива, що дає здоровля і сили, дітям і дорослим, здоровим чи хорим, це вівсяні платки. На першім місці стоять вівсяні платки „Кнорр“, приладжені з найшляхотнішого вівса і в найгиґієнічніших умовинах. Вільні від шкідливих для здоровля лусок є вівсяні платки „Кнорр“ ідеальною поживою, а що можна їх на ріжні способи приладжувати надаються і на снідання і на обід чи вечеру та до приготовлювання тіст та ін. лакомих ок.

З театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: „ШІСНАЦЯТИЛІТКА“, песа на 5 дій **Ф.** *і* ***Е. Стюартів.***

Молода вдова — така, що не має ще сорока, а має дві дорослі доньки 15-літню і 16-літню, вибирається вийти удруге заміж. Її щире почування звязане теж з інтересом, бо замість важко працювати на рідню, зможе жити вигідно і безжурно. Всі втішені цією великою зміною, тільки найстарша її донька, що за одну ніч (як це буває з дівчатами) дозріла, вважає це страшним ударом. Вона любить свою маму безмежно і живе із святим спомином про свого батька, що молодо загинув у нещасливій катастрофі. Подружжя мами розбуджує у молодої доньки цілу психофізіольоґічну крізу — вона попросту занедужує.

Песа зображує головно психольоґічний стан молодої дівчини; кожна ява показує вищий ступінь тієї недуги, що її освітлив своїми студіями Фройд. Усе це на тлі своєрідної атмосфери анґлійської рідні з дуже добрими живими типами тримає ввесь час глядача у напрузі, хоч і заз'адто грає на його нервах.

Головну ролю грає прегарно Мартіні, відома нам із подібної ролі у „Дівчатах в одностроях“; поруч неї першорядний тип дівчура-пустуна створила Коссоцька, дуже добрі типи молодої міс-ми Якубінська, вірної служниці Богданська і „джентельмена“, що полонює всі серця Красновецький.

м. р.

ДИВОГЛЯДИ.

ЦИГАНСЬКИЙ ХОР.

У Совітах улаштували Олімпіяду металюрґістів. На ній виступав окремий великий циганський хор. Щойно недавно відродилась серед москалів мода на циганські пісні та танки, бо досі совітський уряд їх забороняв. На одній фабриці, де працює 70 циган, зорганізували хор. Вони співають про те, як гарно жити по новому, не як їх предки у таборі, на полі (а в кімнатці, де уряд кожному визначає два-три метри!). Совітський „Труд“ описуючи один такий циганський виступ захоплюється танцями якогось Наідзе, грузина або вірменина, пізніше піснями Галини Дроменко та Полину Мирошниченко. А проводить усім хором — Шевченко. Ну, й цигани!

АМАТОРКА ПОДАТКІВ.

У франц. містечку Жонзак живе одна селянка, що конче хоче платити податки. Податник з приємністю приняв би від неї гроші, але вона нічого не винна державному скарбові. Вона посилала вже кілька разів більше, як треба і за кожним разом пише листи із скаргою, що їй не присилають візвань, дарма, що вона заплатила вже всі податки згори за цей рік. Коли вона не божевільна, то повинна би дістати один із державних ордерів.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Сидір Зельський, парох і декан милятинський, радник Митр. Консисторії, відомий діяч і патріот, довголітній передплатник „Діла“, помер 16. X. ц. р. в Милятині Старім. Похорони відбудуться в суботу 19. X. в год. 8. рано. В. Й П.!

Дописи.

ЯВОРІВ.

Концерт у честь св. покрови. З нагоди свята Покрови, що є патроном монастиря СС. Василіянок, влаштувала молодь народньої школи і жіночої гімназії СС Василіянок концерт. В програму входили: вступне слово уч. I. кл. гімн., пісні до Преч. Діви, сольоспіви і гра на скрипках. Концерт випав дуже гарно і зробив на численню зібраних гостях помітне враження. Незвичайно зворушливий був живий образ, що представляв Преч Діву і молитву до Неї учениць, що походять із Холмщини, з Лемківщини, а навіть з Вел. України. Велике признання належиться СС. Василіянкам за таку совісну і важну працю над нашою дівочою молоддю і за такі вислідь. — Монастир СС. Василіянок у Яворові веде свою виховну працю від 1848 р. В тому році заснували Сестри учительську семинарію, з котрої виходить жіноча інтелігенція, вихована і приготована як слід до праці для Церкви й Нації. З огляду на реформу шкільництва семинарію зліквідовано і на її місце заснували Сестри 4-літню гімназію. Гарне приміщення і виінвентування тої гімназії спричинюють, що до монастиря як і колись, напливають дівчата з усіх сторін краю.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Осип Годунько: ЖІНОЦТВУ ПІД УВАГУ. Львів 1935. Накладом о. В. Харини. Стор. 32. Ф. 16°.

ЖУРНАЛИ:

КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА, економічно-суспільний місячник. Львів, жовтень 1935. Ч. 10. Рік VIII. Зміст: На окраю днів (Актуальні замітки). — Ю. Студинський: III. Жід, як солідарист. — Б. Галайчук: За поширення діяльности нашої кредитової кооперації (Біжучі рахунки). — З кооперативного світу. — З господарського життя. — Серед книг. — В. Левицький: З приводу одної фікційної проблеми. — Всячина. — В. Нагірний: З моїх спогадів.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАСІЧНИК. Львів, жовтень 1935. Р. VIII. Ч. 10.

УЧИТЕЛЬСЬКИЙ ГОЛОС орган Т-ва „Учительська Громада" в Ужгороді Ужгород, жовтень 1935. Р. VI. ч. 8.

СВІТ ДИТИНИ. Львів, жовтень 1935. Р. XVI. Ч. 14.

СПОРТ.

З ЖИТТЯ К. Л. К.

Карпатський Лещетарський Клюб розпочинає в неділю 20. ц. м. в год. 9-ій на площі С. Б. свою шорічну суху (осінну) лещетарську змагову зправу. Вправи потревають 6 тижнів і відбуватимуться тричі в тиждень у днях і годинах умовлених з учасниками першого дня вправ.

Виділ філії К. Л. К. у Львові.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 18. X. год. 8. веч Аб. 3 „Шіснадцятилітка".

Субота, 19. X. год. 8. веч. Аб. 3. „Шістнадцятилітка".

Неділя, 20. X. год. 4.30 попол. Аб. 3. „Музика на вулиці"; год. 8. веч. Аб. 3. „Шіснадцятилітка".

Понеділок 21. X. год. 8. веч. Концерт Гофмана.

Вівторок, 22. X. год. 8. веч. Аб. 4. Прем'єра „Фридрих Великий" (ювилей Людв. Сольського).

Театр Ріжнородностей.

Нечинний.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

Жовква:

18. X. „Бешкет у раю".
19. X. „Дівча з Маслосоюзу".
20. X. „Отаман Пісня".
21. X. „Спадкоємець".
22. X. „Серед бурі".

З Жовкви іде Театр до Рави Руської, Угнова, Сокаля і Камінки Струмілової.

Кіна.

АДРІЯ: „Бунт молоді", „Мати, що вбила власну дитину".

АПОЛЬО: „Вацусь" (Димша).

АТЛЯНТИК: „Світанок, день і ніч Палестини".

ВАНДА: „Віва Вілля".

ГРАЖИНА: „Орлов" із Ліяною Гейд і Ів. Петровичем.

КАСІНО: „Хрестоносні походи" (реж Сесіля Міля).

КОЛІСЕЙ: Нечинне.

КОПЕРНИК: „Фолі Бержер" (Моріс Шевальє).

МАРУСЕНЬКА: „Бар-Міцве", „Живи та співай".

МІРАЖ: „Пристрасні любки", „Пригоди песовця" (Чарлі Чаплін).

МУЗА: „Весела вдовичка".

НАКС: „Молодий ліс" і додатки.

ПАЛЯС: „Це люблять мужчини".

ПАН: „Гальк"а" Монюшка" (з Кепурою).

РАЙ: „Дві Йоасі" (Смосарська).

СВІТ: „Злодій сердець", „Родина Ротшильдів".

СОНЦЕ: „Жінка під контролею", „Мобілізація в Сонці".

СТИЛЕВЕ: „Дівча з хмар" (Хозе Мохіка) та ревія „Осінні збитки".

ТОН: „Пат і Патахон як джезбендисти".

УТІХА: „Серце індіянки" та ревія.

ХИМЕРА: „Малий полковник" (Шерлі Темпль).

Закордонне радіо.

Пятниця. 18. жовтня 1635.

Відень (506,8) 15.20 Пісні для дітей, 17.00 Сонати а-дур Бетовена. 19.30 Легка музика, 21.20 Концерт на віольонч. і орх. Двожака в вик. Пятигорського. **Братислава** (298,8) 16.50 Нар. пісні. **Кошиці** (259,1) 17.50 Оперетковi арії, 20.35 Скрипка. **Прага** (470,2) 17.10 Смичк. квартет. 20.50 „Голоси ліса" оп. Мартіну. **Париж** (1648) 13.15 Симф. музика; 21.45 „[illegible]ась фаетист" ком. оп. Ганна, 23.50 Давня музика. **Білгород** (437,3) 13.15 Скрипка, 21.30 Нар. пісні. **Берлін** (356,7) 9.40 Музика н-м. романтиків, 16.30 Твори Вагнер-Регенія (муз., сп.) **Кенігсвустергавзен** (1571) 16.00 Концерт, 22.30 Тріо. **Кельн** (455,9) 15.10 Пісні. **Ляйпціґ** (382,2) 16.00 Ляйпціґські композитори, 17.00 Концерт орх. **Мінхен** (405,4) 19.00 Звірі в музиці, 19.45 Дівчата співають. **Будапешт** (549,5) 12.05 Скрипка, спів, 13.30 Легка музика, 17.30 Сп. ресітал, 19.30 Симф. концерт. **Міляно** (221,2) 11.30 Популярна музика, 19.15 Легка музика. **Рим** (420,8) 17.05 Легка музика, 20.50 Концерт.

Субота, 19. жовтня 1935.

Відень (506,4) 17.00 Концерт військ. орх., 19.25 „Каліостро в Відні" оп. Ів. Штравса, 21.10 Форт. твори Брамса. **Брно** (325.4) 19.50 Пісні Яносікових опришків і нар. словацька орхестра. **Кошиці** (259,1) Словно-муз. авд. для Закарпаття. **Прага** (470,2) 16.10 Концерт військ. орх., 22.30 Легка музика, 21.00 Мельодії та діяльоги з 1860—1900 р., 21.45 Ліричні твори Бріно, фрагм. із „Люізи" оп. Шарпентієра. **Білгород** (437,3) 13.15 Нар. пісні. **Берлін** (356,7) 12.00 Вес. концерт, 18.15 Кантата на два год. і муз. Фелькнера. **Кенігсвустергавзен** (1571) 14.00 Музика, 22.30 Флети. **Кельн** (455,9) 19.00 Смичк. квартети. **Мінхен** (405,4) 15.15 Форт. твори Єнзена на 4 руки, 18.30 Соната на скр. і форт. г-дур Вестермана. **Будапешт** (549,5) 12.05 Форт. ресітал, 15.00 Циг. орх., 17.30 Клярнет, 19.55 Концерт орх., 21.25 „Весілля в карнавалі" оп. Польдінія. **Міляно** (221,2) 11.30 Популярна музика. 12.30 Тріо. **Рим** (420,8) 17.10 Концерт квартету, 20.50 „Ля ведова скальтра" оп. Вольф. Ферарія.

Львівське радіо.

Пятниця, 18. жовтня 1935.

6.30 Ранішня авд., 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Авд. для шкіл. 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Для ст. дітей: Свято осені, 12.40 З ріжних країн — гр. пл., 13.25 Хвилина для жінок, 13.30 Сальон. музика з гр пл., 15.15 Біржа, 15.30 Концерт, 16.00 Гутірка для хорих, 16.15 Концерт орх., 16.45 Для мол. дітей: Незвичайна пригода, 17.00 Репортаж із плаваючої вистави на Дал. Сході, 17.15 Хвилина поезії, 17.20 Брамс: Тріо а-моль, 17.50 Спорт. порадник, 18.00 Концерт солістів (муз., сп.), 18.30 Листи на програми, 18.40 Сусп. гутірка, 18.45 Форт. ресітал, 19.00 Злощасна сила упереджень, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки. 19.50 Акт. монольог, 20.00 У сумерку — муз. репортаж, 20.50 Веч. денник, 21.00 Із суч. Польщі, 21.05 Симф. концерт. 22.20 Танк. музика.

Субота, 19. жовтня 1935.

6.20 Ранішня авд., 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Концерт орх. 13.30 Найгарніша гр. пл., 14.30 Концерт мандолiністів, 15.00 „Гінці чорної королеви" новеля, 15.15 Біржа, 15.25 Польська морська торговля, 15.30 Гріг: Концерт а-моль — орх. із гр. пл., 16.00 Лекція фр. мови, 16.15 Військ. марші з гр. пл.. 16.30 Техн. скринька, 16.45 Вся Польща співає, 17.00 Капітал і кредит, 17.15 Новини з гр. пл., 17.45 Світ наших звірів, 17.50 Гутірка про місто Козьмин, 18.00 „Як Сінт вгадав, що світ це куля", 18.30 Огляд видавництв, 18.40 Сільва рерум, 18.45 Лебединий спів із гр. пант., 19.00 Львовяни організатори істор. зїздів, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Трансм. із чеської Праги: Пісні Яносікових опришків, хор. і слов. нар. капеля, 20.25 Гр. пл., 20.45 Веч. денник, 20.55 Із суч. Польщі, 21.00 Осінь, 21.30 Вес. Сирена, 22.00 Акт. гутірка, 22.40 Легка музика, пісоньки, 22.05 Танк. музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

На нинішній варшавській біржі нотовано такі курси: Бельгія 89.30, 89.53, 89.07, Берлін 213.50, 214.50, 212.50, Голяндія 360.00, 360.90,359.10, Льондон 26.12. 26.25. 25.99, Ню Йорк чеки 5.31 і три восьмих, 5.34 і три восьмих, 5.28 і три восьмих, Ню Йорк кабель 5.31.50, 5.34.50, 5.28.50, Париж 35.01.50, 35.20, 34.93, Стокгольм 134.65, 135.30, Швайцарія 173.00, 173.43,272.57.

Акції Баку Польського 91.75, 92.50, Стараховиці 33.50.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.34 зол.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас Підволочиська дьоко Львів

	від до	від до
Пшениця одн.	17.25—17.50	
Пшениця зб.	16.25—16.50	
Жито одноціле	12·75—13·00	
Жито збірне	12·50—12·75	
Овес одн.	15.25—15.75	
Овес одн. л. зам.	14.75—15.25	
Овес зб.	14·75—15·25	
Овес зб. легко зам.	14.25—14.75	
Кмін в мішком	70·00—75.00	
Мак синій	50·00—65·00	
Мак сивий	43·00—46·00	

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 17-го жовтня ц. р. кооперативам платив за: дьоко Львів

1 кг. масла десерового бльокового без опакування . .	2·70 зол.
1 кг. масла десерового в бочках враз з опакуванням	2.74·50 „
1 кг. масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по . . .	2·80 „
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0·75 „
1 к. яєць	4·30 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і яйця сильна, молоко і сметану вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 17. X. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг живої ваги птиці, дьоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята 0·90—1.30 не худі	0·95 зол.
Курки однорічні не худі	1.05 „
Качки годовані з ясним опір.	0.75 „
Качки товщеві	0.80 „
Гуси годовані	0.75 „
Гуси товщеві	0.80 „
Пантарки годовані	0.90 „
„ товсті	1.— „
Індики год.	1.— „
Індички год.	1.10 „
Індики товсті	1.10 „
Індички товсті	1.20 „

Курки й курята приймає в кожній кількості. Іншу птицю в кількости визначеного приділу для кожного свого доставця. Приймає нових доставнів.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.